

על מחלת הגזע והשורש של הבנגה

ד"ר י. ריכרט.

לפני שנתים נראו עכובים בידולם של צמחי הבנגים במקומות שונים בארץ וביחוד בעמק במש נורים. הבנגה לא נתנה פרי כי האשכולות נחנקו בפנים הצמח. המחלקה לפטולוגיה בדקה את השרשים ומצאה אותם ננועים בנימסודות. אמרנו אז, שהמויקים האלה הם הנורמים היחידים לחופעה זו. מתוך הידיעות שבאו ממיניסטרום לחקלאות במצרים ומתוך הדו"ח על נסיעת החקירה של הד"ר בורנהיימר (ראה ידיעות ז'-ח' עמוד 266) לסדנו כי השרתנו נכונה, מחלקת ההדרכה הוציאה אז שני דוורים והפנתה את תשומת לבם של החקלאים על כך.

השקפתנו היום על הלקן של הנימסודות בהתפתחות המחלה הניל נשתנתה במדה ידועה. גם בראשונה. בשעה שאמרנו שהנימסודות הן הנורמות העיקריות לחופעת מחלת הבנגים, לא נתישבה לנו עובדה אחת. מצאנו את הנימסודה גם על שרשים של צמחים הנראים כבראים. המשיכנו אפוא לחקור את שרשי הבנגים החולים. והנה מהפקעות הננויות הפרדנו בקטריות שונות, מסצא זה וצורת הצמחים הננועים הזכירו לנו מחלה אחת הנפוצה על הבנגים בא"י יאבה וטרינדר. עמדנו על עובדה זו לפני שנה בידיעות ז'-ח' עמוד 814.

בינתים היינו אולי פרטים נוספים על מחלת בנגים באוסטרליה. הורו וארצות אחרות המכונה בשם Bunchy Top ושהחוקרים האוסטרלים הגדירו אותה בדיוק כמחלת "וירוס" או רעל (על שתי מחלות הבנגה "רוומה" ולקבון הנוע עמדו החוקרים במצרים, כפי שמציין הד"ר בורנהיימר בדו"ח שלו עיין "ידיעות" ז'-ח' עמוד 259).

מחולל המחלה אינו נראה בעין מוזינת ומשערים שהוא מופיע בעין חומר רעל בתוך לשד הצמח. סימנה המובהק, חוץ מעכוב יציאת התפרחת והעלים היא הופעת קיום כהים לאורך הנירים הצדדיים של העלים, ביחוד בחלקם התחתון בעודם צעירים. אפשר לראות את הקיום אם מסתכלים בצדם התחתון של העלים סוף פני השמש. המומחה מאגי Magee, חוקר מאוסטרליה, בקר לפני חצי שנה במצרים ומצא שהחופעה של עכוב יציאת הפרחים במקום זה אינסיית היא עם המחלה Bunchy Top בארצו. פרטים אלה נמסרו לידי ע"י הפרופ' מלקרס מחל המחלקה לפטולוגיה במצרים. והחלטנו לחקור את ננוי הבנגה בארץ בדרך זו וסוף סוף מצאנו את סימניה גם אצלנו. עכשיו עומדת לפנינו השאלה אם המחלה בארץ נגרמת ע"י מחולל Bunchy Top כמו במצרים, או ישנו גם נורם אחר - בקטריה, עלינו להוסיף, כי בשעת בדיקת הנוע והעיקר של הבנגים הפרדנו גם את הפטריה מלטה (פוזריום) ויש חשש שמא כאן לפנינו מחלת הפנסה הידועה שנורמה גם הוא "פוזריום".

ברורים לנו עתה בכל אופן שני דברים: א) ננוי הבנגים בארץ אינם נגרמים, כמו שחשבנו מקדם וכמו שחשבו בראשונה גם באוסטרליה, איי יאבה ומצרים, ע"י הנימסודות בלבד. סדת הלקן בנוק איננה ברורה עוד די צרכה. ב) מציאות המחלה Bunchy Top נקבעה בארץ. מסע הבנגים בנבע, שנחתך נורלז לעקירה. נתקף כנראה ע"י המחלה הזו. באוסטרליה ובפריני החריבה המחלה הניל הרבה מסעים של בנגים.

שני דברים עלינו לעשות עכשיו: א) על החקלאים לעמוד על צורת המחלה ולא לקנות נצרים לנטיעה מצמחים המראים את סימניה. צמחים שנקבעו כננועים בהחלט אין להם תקנה ומוטב לעקם. ב) עלינו להמשיך ולחקור את כל תופעותיה בארץ, כי מחלה זו יבולה להביא נזקים גדולים למסעי הבנגים.